УДК 636.12082.2

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ТА ТРЕНІНГУ МОЛОДНЯКУ ВЕРХОВОГО НАПРЯМКУ

Я.М. Літвінцова, *студент, ksau-tvpt@ukr.net*

Науковий керівник – к. с. – г. наук, доцент Соболь О.М.

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

В статті розглянуто особливості технології вирощування та тренінгу молодняку чистокровної верхової та української верхової порід філії «Деркульський кінний завод № 63» ДП «Конярство України» протягом 2013 – 2016 років. Досліджено показники росту і розвитку жеребчиків та кобилок в віці 6, 12, 18 місяців, 2 та 2,5 років. Для молодняку чистокровної верхової породи в віці 6 - 18 міс. відмічено невідповідність стандартним показникам за усіма промірами. Молодняк української верхової відповідав вимогам стандартної шкали розвитку. Встановлено, що кобилки в віці 2 та 2,5 років значно перевищували стандартні вимоги за усіма промірами та, за більшістю, жеребчиків.

Ключові слова: коні, молодняк, породи, проміри ,шкала розвитку, тренінг, кобилки, жеребчики.

Постановка проблеми. Спортивний напрямок – галузь конярства, яка найбільш бурхливо розвивається. На його частку в розвинених європейських країнах припадає близько двох третин племінного поголів'я. Увага держави і суспільства до конярства, в цілому, і верхового його напрямку, зокрема, знаходить своє відображення в успіхах національних команд та окремих спортсменів на міжнародних турнірах і Олімпійських іграх. В цьому відношенні провідною країною є Німеччина [1].

В Україні спортивне конярство має давні та успішні традиції, але його розвиток гальмується відносно невеликим розміром племінного поголів'я, кількістю спортсменів, конкурентоздатних на міжнародному рівні та відсутністю фінансової підтримки. Підвищення конкурентоздатності поголів’я вимагає повного виконання технології вирощування та тренінгу коней на всіх етапах формування спортивного коня.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Отримання коней високого спортивного класу спирається, в першу чергу, на проведення об’єктивної та

адекватної оцінки спортивної роботоздатності коней. Для успішної селекційної роботи з верховими породами спортивного призначення необхідна кількісна оцінка впливу різних чинників на прояв господарсько-корисних ознак. Селекція коней спортивних порід ведеться по комплексу ознак, тому важливе значення має виявлення характеру їх корелятивної залежності. Результати бонітування, проміри і індекси в значній мірі пов'язані зі спортивною працездатністю коней [2].

Так, для молодняка тракененської, будьоннівської і російської верхової порід в дослідженнях Є.Е.Карнаухової та М.А. Політової, питома вага випробуваного молодняку серед спортивних коней незначна і становить менше однієї чверті [3].При цьому була виявлена тенденція, що, як правило, кращі результати показують коні, що пройшли спеціалізовані спортивні випробування за системою, запропонованою ВНДІ конярства [4].

Так, в виїздці індекс успіху цих коней склав 50,3% проти молодняка, який пройшов скакові випробування (43,4%) і для невипробуваних тварин його величина склала 45,1%. У триборстві аналогічні показники склали 57,9% проти 30,8% і 35,1%. Результати заводських випробувань достовірно позитивно пов'язані з працездатністю в спорті - коефіцієнт кореляції становить 0,34. [3].

Найважча в сенсі об'єктивності і своєчасності - оцінка цінності спортивних коней по працездатності, на яку впливають різноманітні фактори, в тому числі і пов'язані з технологією вирощування та тренінгу молодняку. В дослідженнях А. Ніколаєвої, методика спортивного тренінгу, яка використовується для коня в підготовчий період до змагань, достовірно позначалася на роботоздатності (39,9%). Фактор «період початкової підготовки» достовірно впливав на розвиток усіх селекційних ознак. При цьому його граничне значення встановлено для прояву спортивної працездатності - 25,7% [5].

Коні, що пройшли заводські випробування в дворічному віці, відрізнялися великим спортивним довголіттям і інтенсивністю використання в виїздки, а також більш високими спортивними досягненнями на всіх рівнях.

Оцінка загальної працездатності за результатами заводських випробувань в дворічному віці мають позитивну кореляцію (0,30) з інтенсивністю виступів в спорті [6].

Оцінка рівня розвитку молодняку робить істотний вплив на його подальшу спортивну і заводську кар'єру. Як показують дані Є.Е.Карнаухової та М.А. Політової, показники росту і розвитку істотно впливають на результати заводських випробувань. В цілому, спортивна роботоздатність коней в значній мірі визначається їх ростом, коні високого спортивного класу перевершують тварин середньої та низької роботоздатності за показниками зростання вже в перший рік життя [3].

Постановка завдання. Виходячи з вищезазначеного, рівень дотримання технології вирощування і тренінгу молодняку в господарстві пов'язаний з майбутніми показниками спортивної успішності поголів’я Наведені результати досліджень отримані для молодняку старшого віку, між тим фактори, пов’язані із більш ранніми періодами розвитку лошат мають достовірний вплив. Тому питання оцінки рівень дотримання технології вирощування і тренінгу молодняку в суб’єктах племінного конярства є актуальним. Відповідно вищесказаному, метою нашого дослідження була оцінка технології вирощування і тренінгу молодняку верхового напрямку, зокрема, скакового і спортивного.

Матеріали і методика. Оцінка технології вирощування і тренінгу молодняку чистокровної верхової та української верхової порід була проведена на основі даних форм N 10-к "Відомість результатів бонітування племінних коней" та N 11-к "Зведена відомість бонітування племінних коней" філії «Деркульський кінний завод № 63» ДП «Конярство України» за 2013 – 2016 роки. Оцінка технології вирощування молодняку в віці до 18 міс. включно проводилась методом порівняння фактичних показників росту і розвитку [8, с. 313 - 314]. Для молодняку в віці 2 та 2,5 роки оцінка проводилась, виходячи з мінімальних вимог класу «еліта» [7, с. 24 - 25].

Результати досліджень. Своєчасне проведення всіх етапів технології тренінгу молодняку можливе лише за умови його правильного вирощування в умовах повноцінної годівлі та утримання згідно зоогігієнічних вимог. Дані, наведені в табл.1, показують, що при вирощуванні молодняку чистокровної верхової породи в господарстві спостерігався різний рівень виконання технології.

В віці до 18 міс., коли формуються основні осьові проміри, відмічено невідповідність стандартним показникам особливо за проміром висоти в холці для жеребчиків. В віці 2 та 2,5 років кобилки показували явну перевагу за усіма промірами, жеребчики – в основному за проміром обхвату грудей.

Таблиця 1

Оцінка росту і розвитку молодняку чистокровної верхової породи

Статево – вікова група	Проміри, см					
	висота в холці		обхват грудей		обхват п'ястку	
	в середньому	стандарт	в середньому	стандарт	в середньому	стандарт
6 міс. жер.	134,2± 1,34	135,0	138,4 ±1,82	140,0	16,0 ±0,20	16,25
коб.	134,8 ± 1,27		139,4 ±1,28		16,0 ±0,13	
12 міс. жер.	144,2 ± 1,05	147,0	154,8 ±1,18	155,0	17,6 ±0,13	17,88
коб.	144,8 ± 1,20		155,0 ±1,23		17,4 ±0,15	
18 міс. жер.	152,0 ± 1,15	155,0	167,8 ±1,24	165,0	18,3 ±0,16	18,75
коб.	152,3 ± 0,98		169,0 ±1,57		17,9 ±0,20	
2 роки жер.	156,6 ± 1,28	157,0	180,2 ±1,62	168,0	19,7 ±0,17	19,00
коб.	157,0 ± 0,91	154,0	182,0 ±1,85	166,0	19,3 ±0,19	18,00
2,5 роки жер.	157,0 ± 1,23	157,0	182,0 ±1,94	172,0	19,3 ±0,18	19,50
коб.	157,8 ± 1,01	154,0	184,1 ±1,47	170,0	19,5±0,17	18,50

Напроти, для молодняку української верхової породи в віці до 18 міс. по більшості показників не відмічалося відставання від вимог стандарту (табл. 2).

У віці 2,5 років жеребчики перевищували стандартні показники на 1,4 см по висоті в холці, на 11,3 см по обхвату грудей та на 1,1 см по обхвату п’ястку. Для кобилок ці показники становили 6,2 см, 13,7 см та 1,7 см.

Таблиця 2

Оцінка росту і розвитку молодняку української верхової породи

Статево – вікова група	Проміри, см					
	висота в холці		обхват грудей		обхват п’ястку	
	в середньому	стандарт	в середньому	стандарт	в середньому	стандарт
6 міс. жер.	136,1 ± 1,15	135,0	141,6 ± 1,06	142,0	16,4 ± 0,19	16,37
коб.	135,5 ± 1,18		146,8 ± 0,70		16,3 ± 0,15	
12 міс. жер.	145,8 ± 1,27	147,0	157,7 ± 0,89	158,0	18,0 ± 0,14	18,0
коб.	146,5 ± 1,23		158,1 ± 1,04		18,0 ± 0,17	
18 міс. жер.	154,6 ± 0,90	155,0	168,7 ± 0,86	168,0	19,3 ± 0,14	19,0
коб.	153,4 ± 1,06		167,8 ± 1,16		18,8 ± 0,17	
2 роки жер.	160,3 ± 1,22	158,0	183,9 ± 1,69	172,0	20,7 ± 0,20	19,5
коб.	160,7 ± 1,43	154,0	186,1 ± 1,89	170,0	20,0 ± 0,22	18,5
2,5 роки жер.	161,4 ± 1,35	160,0	187,3 ± 1,75	176,0	21,1 ± 0,19	20,0
коб.	162,2 ± 1,64	156,0	187,7 ± 1,83	174,0	20,7 ± 0,22	19,0

Отже, за показниками розвитку кобилки в віці 2 та 2,5 років значно перевершували жеребчиків, що може вказувати на порушення технології вирощування молодняку[2, с. 200].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Порівняння показників росту і розвитку молодняку різних статей та зі стандартними показниками свідчить про кращий розвиток кобилок, ніж жеребчиків, що свідчить про порушення технології вирощування молодняку.

В подальших дослідженнях було б доцільно порівняти спортивну роботоздатність лошат різних статей, виходячи з особливостей їх формування та виконання технології заводського тренінгу.

Список використаних джерел

1. Корнилова В.А. Оценка племенной ценности спортивных лошадей русской верховой породы / В.А. Корнилова, М.В. Бородкин; Е.Ф. Сизов //Известия Оренбургского государственного аграрного университета. - Серия «Зоотехния». – 2012. – С.114–177.
2. Заяц О. В. Спортивная работоспособность лошадей, выступающих в соревнованиях по троеборью / О. В. Заяц, Л. М. Линник, Т. А. Ковалевская // Ученые записки учреждения образования «Витебская государственная академия ветеринарной медицины» : научно-практический журнал. - Витебск, 2012. – Т. 48, вып. 1. – С. 235–238.
3. Карнаухова Э. Е. Сравнительная характеристика особенностей развития молодняка тракененской, буденновской и русской верховой пород / Э. Е. Карнаухова, М.А. Политова // Материалы юбилейной научной конференции молодых ученых и специалистов: Сборник научных трудов. М.: Изд-во МСХА, 2003. – С. 360–366.
4. Дорофеев В.Н. Наставление по заводскому спортивному тренингу и испытаниям верховых лошадей и правила представления лошадей на выводке / В.Н. Дорофеев, Н.В. Дорофеева изд. 2-е. – Дивово, 2002. – 64 с.
5. Николаева А. Оценка лошадей, участвующих в соревнованиях по конкуру, по спортивной работоспособности Электронный ресурс. – [Режим доступа] https: //www.equestrian.ru/breeds/968
6. Камбегов Б.Д. Бонитировка в двухлетнем возрасте и спортивная карьера русских верховых лошадей / Б.Д. Камбегов, В.А. Демин, Г.В. Харламова, М.А. Политова //Аграрная наука. – 2009. – №11. – С. 22–26
7. Інструкція з бонітування племінних коней. Інструкція з ведення племінного обліку в конярстві. Положення про централізований племінний облік у конярстві / Ю. Ф. Мельник, І. П. Горошко, Л. Ю. Безугла, Д. А. Волков, О. О. Новіков, І, В. Ткачова [та ін.] / Мін АПУ, корпорація «Конярство України». – К., 2007. – 108 с.
8. Б.М. Гопка Практикум з конярства / Б.М. Гопка, В. Є. Скоцик, П. М .Павленко, М. П. Хоменко, В. І .Колот. – К.: Вища освіта, 2011. – 384с.
9. Гопка Б.М. Конярство/ Б.М. Гопка, М.П. Хоменко, М.П. Павленко Підручник. – К. : Вища школа, 2004. – 320 с.